

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 115/02-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. októbra 2002 predbežne prerokoval sťažnosť A. J., bytom B., zastúpenej advokátom JUDr. P. A., Advokátska kancelária, B., ktorou namietala porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Okresného súdu v Liptovskom Mikuláši zo 14. septembra 2000 sp. zn. 7 C 72/99 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 27. novembra 2001 sp. zn. 13 Co 287/00, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. J. **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. júla 2002 doručená sťažnosť A. J., bytom B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. P. A., Advokátska kancelária, B., ktorou namieta porušenie svojich práv rozsudkom Okresného súdu v Liptovskom Mikuláši (ďalej len „okresný súd“) zo 14. septembra 2000 sp. zn. 7 C 72/99 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) z 27. novembra 2001 sp. zn. 13 Co 287/00.

Sťažovateľka konkrétne uvádza, že okresný súd predmetným rozsudkom zamietol jej žalobu o určenie, že kúpna zmluva z 29. júna 1992 zaregistrovaná bývalým Štátnym notárstvom v Liptovskom Mikuláši pod č. RI 810/92 (ďalej len „kúpna zmluva“) je neplatná. Okresný súd svoje rozhodnutie zdôvodnil predovšetkým tým, že sťažovateľka v zmysle § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v spojení s § 230 ods. 2 a 3 OSP nepreukázala naliehavý právny záujem na takomto určení. Tvrdenie sťažovateľky, že jej právny záujem spočíva v možnosti obnovy konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 8 C 150/94 a v prípade obnovy tohto konania aj v prípadnej možnosti zastavenia exekúcie vedenej na Exekútorskom úrade JUDr. J. K. pod č. EX 766/97, odmietol okresný súd poukázaním na skutočnosť, že v dôsledku uplynutia zákonnej trojročnej lehoty od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia v konaní okresného súdu sp. zn. 8 C 150/94 by takáto obnova konania nebola možná bez ohľadu na výsledok konania o určovacej žalobe sťažovateľky.

O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd tak, že napadnuté rozhodnutie okresného súdu potvrdil, pretože dospel k záveru, že okresný súd správne posúdil otázku podmienok konania, *in concreto* otázku, či sťažovateľka preukázala naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnych zmlúv. Podľa názoru krajského súdu „o naliehavý právny záujem môže zásadne ísť len vtedy, ak by bez tohto súdom vysloveného určenia, že právny vzťah alebo právo existuje-neexistuje, bolo buď ohrozené právo navrhovateľa, alebo by sa jeho právne postavenie stalo neistým, čo (...) znamená, že buď musí ísť u žalobcu o právny vzťah (právo) už existujúce (...) alebo o takú jeho procesnú, prípadne hmotno-právneho situáciu, v ktorej by objektívne už v existujúcom právnom vzťahu mohol byť ohrozený, prípadne pre neisté svoje postavenie by mohol byť vystavený konkrétnej ujme“. Krajský súd uviedol, že s prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľka nebola účastníčkou konania okresného súdu sp. zn. 8 C 150/94 a že ani netvrdí, že by k predmetným nehnuteľnostiam mala mať vlastnícke právo, nemohlo by takéto konanie byť obnovené ani v prípade vyslovenia neplatnosti kúpnych zmlúv, z čoho vyvodil, že sťažovateľka nepreukázala takú „procesnú, či hmotno-právnu situáciu ohrozenia“, ktorá by mohla viesť k záveru o existencii jej naliehavého právneho záujmu na výsledku konania okresného súdu.

Sťažovateľka vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu namieta, že tento sa dostatočne nevysporiadal s jej námietkami uvedenými v odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu a nerozhodoval s ohľadom na zákon a skutkový stav, konajúc v rozpore s ustanoveniami § 153, § 132, § 157 a § 221 ods. 1 písm. c) OSP. Okrem toho namieta, že krajský súd začal vo veci konať v zložení senátu JUDr. J. B., JUDr. K. P. a JUDr. M. C., pričom pojednávania, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, sa namiesto JUDr. P. bez vysvetlenia zúčastnila JUDr. B., v čom sťažovateľka vidí porušenie svojho práva na zákonného sudcu.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľka tvrdí, že okresný súd a krajský súd „vyššie uvedenými rozsudkami ako orgány verejnej moci porušili moje ústavou zaručené základné právo na spravodlivé konanie a na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd)“, a domáha sa, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej označených základných práv napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu a tieto rozsudky zrušil.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade môže byť predmetom jeho posúdenia výlučne rozsudok krajského súdu, pretože vo vzťahu k namietaným nedostatkom rozsudku okresného súdu mala sťažovateľka k dispozícii riadny opravný prostriedok, ktorý napokon aj využila. Právne postavenie sťažovateľky, v podobe, v akej namieta jeho protiústavnosť, je teda výsledkom rozsudku krajského súdu. Ten nadobudol právoplatnosť dňom jeho doručenia právnomu zástupcovi sťažovateľky, t. j. 27. mája 2002, pričom sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená telefaxom 27. júla 2002 a doplnená predložením jej originálu, ktorý bol na poštovú prepravu odovzdaný 28. júla 2002 a ústavnému súdu doručený 31. júla 2002. Ústavný súd preto lehotu ustanovenú § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde vo vzťahu k rozsudku krajského súdu považoval za zachovanú.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu, na relevancii ktorej sa v zásadných aspektoch nič nezmenilo ani zmenou ústavnej úpravy vzťahujúcej sa na individuálnu ochranu základných práv a slobôd, však tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky (*mutatis mutandis* I. ÚS 4/00, I. ÚS 48/00). Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa

obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02). V danom prípade je relevantnou aj judikatúra ústavného súdu, v zmysle ktorej je na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci súdu o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecným súdom je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02).

Z obsahu sťažnosti pritom vyplýva, že jej podstatou v časti namietajúcej odôvodnenie rozsudku krajského súdu je nesúhlas sťažovateľky s právnym názorom krajského súdu, v zmysle ktorého by výsledok predmetného konania nemohol ovplyvniť jej právne postavenie v rozsahu a spôsobom umožňujúcim usúdiť existenciu naliehavého právneho záujmu. Posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c) OSP krajským súdom by sa mohlo stať predmetom prípadnej kritiky zo strany ústavného súdu len v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (mutatis mutandis I. ÚS 17/01). Podľa názoru ústavného súdu ale výklad krajského súdu, že ani prípadné určenie neplatnosti kúpnej zmluvy by neovplyvnilo právne postavenie sťažovateľky vo vzťahu k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom tejto zmluvy, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu sťažovateľky krajským súdom

takéto nedostatky nevykazuje a na jeho meritórne preskúmanie preto ústavný súd nie je oprávnený.

Vo vzťahu k časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie svojho práva na zákonného sudcu v dôsledku zmeny v zložení senátu okresného súdu v priebehu konania, ústavný súd konštatuje, že táto sťažnosť v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde nie je prípustná pre nevyčerpanie opravných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľke vo vzťahu k namietanému nedostatku účinne poskytoval. Podľa § 237 písm. g) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Nesprávne obsadeným je pritom súd vtedy, ak o veci nerozhoduje zákonný sudca, ktorým je v zmysle § 7 ods. 2 zákona č. 335/1991 Zb. o súdech a sudcoch v znení neskorších predpisov sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a je určený rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. (...) Najvyšší súd Českej republiky, vychádzajúc z totožného ustanovenia procesného kódexu (§ 237 písm. g) OSP), opakovane potvrdil, že o nesprávne obsadenie súdu v zmysle tohto ustanovenia ide aj v prípade, že súd na pojednávaní, na ktorom došlo k vyhláseniu rozsudku, zasadal v inom zložení senátu, než v akom vec prejednal na pojednávaní, ktoré predchádzalo vyhláseniu rozsudku (napr. 21 Cdo 997/2000). Relevanciu nesprávneho obsadenia súdu ako dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. g) OSP potvrdil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý v uznesení sp. zn. 4 Cdo 1/98 naznačil nevyhnutnosť skúmania správneho obsadenia súdu aj z hľadiska zákonného sudcu.

Z uvedeného vyplýva, že medzi namietaným nedostatkom postupu krajského súdu a nesprávnym obsadením súdu z hľadiska § 237 písm. g) OSP nie je taká absencia súvislosti, ktorá by vylučovala uplatnenie tejto námietky ako dovolacieho dôvodu, a tým vylúčila právomoc dovolacieho súdu. Posúdenie tejto námietky ústavným súdom v situácii, keď sa sťažovateľka neobrátila na príslušný dovolací súd s náležitým podaním, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. októbra 2002